

Sammendrag:

Økonomiske virkninger av reiseliv i Hol og Hemsedal 2006

Hovedmål med prosjektet

Målet for prosjektet er å gi mest mulig presise anslag for året 2006 på omfanget av turistbesøk og hva turismen betyr i form av omsetning og sysselsetting i de to kommunene.

Hva rapporten omfatter

Hovedfokus i denne rapporten er omfanget av salg av varer og tjenester til turister. Dette omfatter besøkende både i kommersielle overnattingsanlegg, besøkende i privateide fritidsboliger og besøkende hos slekt og venner. Dessuten omfatter begrepet dagsbesøkende til de respektive kommunene samt gjennomreisende som gjør stopp i kommunen(e).

Beregningsgrunnlaget er innsamlede data om overnatting og omsetning i de ulike bedriftene i kommunene som betjener turister.

I noen tilfeller har det vært vanskelig å skille turistenes forbruk fra forbruket til lokalbefolkningen og midlertidig bosatte arbeidstakere, dette innebærer følgende:

- Rapportens tall for omsetningen i detaljhandelen presenteres som tilreisendes forbruk, men inkluderer forbruket til sesongarbeidere og andre sysselsatte som ikke har fast bopel i kommunen.
- Serveringsomsetning, heisomsetning osv omfatter hele omsetningen, inkludert salg til personer bosatt fast eller midlertidig i kommunen.
- All losjiovernetning er antatt å gjelde personer som kan karakteriseres som turister.

Alle tall er eksklusive merverdiavgift.

Hemsedal

Overnattingstilbudet i Hemsedal

Antallet kommersielle senger er beregnet til 5 719 per 1. januar 2007. Hotellsengene utgjør 704, de øvrige 5 015 er selvhusholdssenger. I dette antallet er ikke kommersielle senger i hytter utleid på åremål tatt med.

Totalt sett er det ca 2 330 fritidsboliger i Hemsedal, inkludert selveide ferieleiligheter. Dette tallet omfatter ca 600 hytter spesielt bygget for utleie i

Hemsedal, ca 250 private hytter som brukes som utleieobjekter og/eller firmahytter og 1 480 hytter som anvendes av eier.

Kommersielle turistovernattinger i Hemsedal

Det ble registrert i alt ca 622 000 kommersielle overnattinger i Hemsedal i 2006, inkludert utleie av ca 100 private leiligheter og hytter via Hemsedal Booking.

Tabell 1 Overnattinger i kommersielle virksomheter i Hemsedal 2006

Hemsedal	I alt	Nordmenn	Utlendinger
Hotell og leilighetsanlegg	321 367	132 839	188 528
Sum hyttegrend/camping	300 997	178 965	122 032
Totalt	622 364	311 804	310 560
Fordeling hyttegrend/camping:			
Hyttegrender og hytteformidling	248 352		
Camping (telt/vogn/bobil)	52 645		

TØI rapport 893/2007

Det er omtrent like mange utenlandske som norske overnattinger. Utlendingene er i flertall i hoteller og leilighetsanlegg, mens nordmenn er i flertall i hyttegrender og camping. Overnattinger i vintersesongen utgjorde 78 prosent av antallet kommersielle overnattinger i 2006.

Samlet antall overnattinger

I tabellen nedenfor er det vist antallet beregnede overnattinger innen de ulike segmenter, og hvilke forutsetninger som er lagt til grunn for beregningene.

Tabell 2 Samlet antall turistovernattinger i Hemsedal 2006

Overnattingsform	Beregningsgrunnlag/forutsetninger	Antall overnattinger
Sum kommersiell overnatting	SSB statistikk + beregninger fra Hemsedal Turistkontor	622 400
Utleie av hytter bygd for utleie privat, leid ut som firmahytter	Antatt 250 enheter, 140 bruksdøgn, 6 personer per bruksdøgn	210 000
Utleie hytter og leiligheter bygd for privat utleie, ikke firmahytter	Antatt 350 enheter, 70 bruksdøgn, 5 personer per døgn	125 000
Privat utleie ellers	Ca 1100 senger, 50 bruksdøgn per seng	55 000
Egenbruk private hytter/leiligheter	Basert på undersøkelse i Hemsedal 2001 (57 bruksdøgn per hytte) og undersøkelse i Hol 2002 (35 bruksdøgn)	222 000 – 346 000
Privateide hytter anvendt som firmahytter	Antatt 100 enheter, 140 bruksdøgn, 6 personer per bruksdøgn	84 000
Besøk hos slekt og venner	Anslag på 10 gjesteovernattinger per innbygger	20 000
Totalt		1 336 400 – 1 466 400

TØI rapport 893/2007

De foreliggende beregninger av overnattinger i Hemsedal i 2006 gir et samlet antall overnattinger på mellom ca 1,34 og 1,47 millioner i 2006. Vi har her anvendt et mulighetsområde for privat hyttebruk framfor et eksakt tall. For å få en mest mulig korrekt beregning av totale overnattinger burde det vært gjennomført en undersøkelse av bruken av alle private hytter og leiligheter samt antallet og bruken av åremålshytter/leiligheter.

Turistrelatert omsetning i Hemsedal

Losjioomsetning

Samlet losjioomsetning i Hemsedal for 2006 er beregnet til ca 200 millioner kroner. Dette fordeler seg på de ulike overnattingsformer slik:

Tabell 3 Samlet omsetning losji i Hemsedal 2006

	Beregningsgrunnlag/forutsetninger	Millioner kroner
Hoteller og leilighetsanlegg	246 kr per overnatting (SSB hotellstatistikk)	79,2
Kommersielle hytteanlegg ("hyttegrender") og hytteformidling	290 kr per overnatting inkl renhold, sengetøy etc, beregnet ut fra gjennomsnittspriser	72,0
Camping (utenom hyttegrender)	Antatt 100 kr per overnatting	5,3
Utleie av hytter bygd for utleie (vesentlig firmahytter og annen åremålsleie)	Antatt 100 000 kr årlig leie for firmahytter, 50 000 for øvrige utleiehytter	42,5
Annen utleie av privateide hytter og leiligheter	Antatt 50 hytter eid av hemsedøler, årlig leieinntekt 40 000 kroner	2,0
Total losjirelatert inntekt		201,0

TØI rapport 893/2007

Omsetning servering

Hemsedal turistkontor har samlet inn omsetningstall fra bedriftene og beregnet at samlet serveringsomsetning (eksklusive mva) er 72 millioner kroner. Dette inkluderer verdien av servering inkludert i pensjonsopphold (frokost og eventuelt lunsj/middag).

Omsetning i handelsnæringen (detaljhandel)

Total omsetning i detaljhandel (eksklusive merverdiavgift) er for 2006 beregnet til å utgjøre ca 238 millioner kroner. Turistenes forbruk i Hemsedal innen detaljhandel er beregnet som totalomsetningen fratrukket beregnet forbruk for kommunens egne innbyggere. Tilreisende (inkludert gjennomreisende, dagsbesøkende og arbeidstakere uten permanent bopel i Hemsedal) står for ca 167 millioner kroner av omsetningen i detaljhandelen i Hemsedal i 2006. Herav ca 97 millioner i dagligvaresektoren, ca 23 millioner i bensin og service og 47 millioner til ulike typer av varer ellers.

Omsetning transport

Samlet er den turistrelaterte omsetningen innen buss- og biltransport oppgitt til 24,5 millioner kroner i 2006 (kilde: Hemsedal turistkontor). Da er ikke skoleskyss og lokalbefolkningens transportetterspørsel ellers regnet med.

Omsetning knyttet til aktiviteter og opplevelser

Skiheisomsetningen i Hemsedal utgjorde i sesongen 2005/2006 i alt 85,5 millioner kroner eksklusive merverdiavgift (kilde: Alpinanleggenes landsforening). I tillegg har turistkontoret i Hemsedal beregnet at omsetning tilknyttet skiheisene (skiskoler, skiutleie, skiservice etc) utgjorde ca 29 millioner kroner. Annen opplevelsesindustri (inkludert golf, ulike typer besøksmål og opplevelser) i Hemsedal omsatte for om lag 15,5 millioner kroner netto i 2006.

Omsetning tilknyttet bruk av fritidsboliger

Dette omfatter utgifter til strøm, enkle vedlikeholdstjenester, brensel ikke kjøpt i detaljhandel, etc, samt faste utgifter (bygsling, bomavgifter, brøyting, etc). Samlet forbruk per hytte (utleiehytter unntatt) er stipulert til 8000 kr per år. Med ca 1600 fritidsboliger som grunnlag utgjør dette en samlet omsetning på 12,8 millioner kroner.

Samlet turistrelatert omsetning i Hemsedal 2006

Til sammen utgjør det turistene legger igjen drøyt 600 millioner kroner. Dette er inkludert forbruket til dagsbesøkende, gjennomreisende og ”gjestearbeidere”.

Tabell 4 Total turistrelatert omsetning i Hemsedal 2006. Eksklusive merverdiavgift

	Millioner kroner
Total losjirelatert inntekt	201,0
Serveringsomsetning	72,0
Detaljhandel	167,4
Transport	24,5
Annet forbruk knyttet til bruk av fritidsboliger	12,8
Skiheisomsetning og ulike aktiviteter tilknyttet skianleggene	114,5
Golf, diverse opplevelser/arrangementer	15,5
Totalt	607,7

TØI rapport 893/2007

Tallene inkluderer ikke verdien av salg av nye hytter/leiligheter eller utgifter til oppgradering av eksisterende hytter. Derimot er løpende utgifter ved bruk av private fritidsboliger (inkludert utgifter til enkelt vedlikehold, strøm, brøyting etc) inkludert.

Direkte og indirekte produksjonsvirkninger i Hemsedal

Turistforbruket i Hemsedal i 2006 er beregnet til 607,7 millioner kroner eksklusive merverdiavgift. For de fleste næringer av er verdien av produksjonen lik omsetningsverdien av de varer og tjenester næringen produserer (når vi ser bort fra skatter og subsidier). Et viktig unntak er varehandelen, hvor produksjonsverdien tilsvarende bruttofortjenesten, som på landsbasis gjennomsnittlig utgjør ca 30 prosent av omsetningsverdien. Når vi regner inn 30 prosent av detaljhandelsomsetningen som produksjonsverdi (30 prosent av 167,4 mill. kroner = 50 mill. kr.), finner vi at samlet turistrelatert direkte produksjonsverdi er ca 490 millioner kroner.

Vi har anslått en produksjonsmultiplikator for Hemsedal på 1,15, dermed blir de indirekte økonomiske produksjonsvirkningene ca 73 millioner kroner (15 % av 490).

Turistrelatert sysselsetting i Hemsedal

Direkte og indirekte sysselsetting

Omfanget av arbeidsplasser som direkte skyldes turismen har vi beregnet ut fra SSBs sysselsettingsstatistikk. Denne gir antall sysselsatte per 4. kvartal 2005, ikke medregnet personer med bopel utenfor Norge. Vi regner inn sysselsettingen i hotell- og restaurantsektoren pluss en andel av sysselsettingen i varehandel, kulturell tjenesteyting/sport og transport som direkte sysselsetting. Denne er beregnet til 300 personer.

Indirekte virkninger i form av produksjonsverdi er beregnet til 73 millioner kroner. Vi har stipulert en produksjonsverdi per indirekte sysselsatt på kr 1,2 mill. kr., gir dette 60 indirekte sysselsatte.

Samlet indirekte og direkte reiselivsrelatert sysselsetting innen Hemsedal kommune (medregnet norske sysselsatte ikke bosatt i Hemsedal) er beregnet til omlag 360 personer. Dette inkluderer ikke utenlandske sesongarbeidere, og kun i liten grad norske sesongarbeidere.

Bygg- og anleggssektoren er ikke medregnet i disse tallene. Denne sektoren står for 12,2 prosent av arbeidsplassene i kommunen, en stor del av dem sannsynligvis turismerelatert.

Det var i alt 994 personer i 2005 som hadde sitt arbeidssted i Hemsedal, av disse altså 830 bosatt i kommunen og 154 bosatt i andre kommuner.

Sesongarbeid

Når det gjelder sesongarbeidskraft, har vi relativt få gode holdepunkter. Antallet sesongarbeidere utenfra er estimert til mellom 400 og 500 (Kommuneplanen for Hemsedal 2006-2018). I sysselsettingsstatistikken (SSB registerbasert statistikk) for Hemsedal (2005) er det 154 arbeidstakerne som er registrert bosatt i andre kommuner, herav 83 i nabokommuner (vesentlig Gol). Dette omfatter i liten grad sesongarbeidere.

I statistikken registrerer kun hovedbeskjeftigelse, derved skjules sannsynligvis også en god del sesongpreget sysselsetting av personer bosatt i Hemsedal, men med annen hovedbeskjeftigelse ellers i året, for eksempel innen landbruk.

Fordeling på heltid og deltid

Reiselivet er tradisjonelt preget av sesongarbeid og deltidsarbeid. I Hemsedal er andelen innen varehandel, hotell- og restaurant som jobber mindre enn halv uke (20 timer) nær 30 prosent. Deltidsarbeid er imidlertid utbredt også i andre viktige sektorer. Reiselivet skiller seg for eksempel ikke dramatisk ut fra landbruk, transport, forretningsmessig tjenesteyting eller offentlig sektor når det gjelder andelen sysselsatte med deltidsbeskjeftigelse.

Hol

Overnattingstilbudet i Hol

I hele Hol kommune er det 2 536 senger i hoteller (SSB, per desember 2006), 315 i turisthytter og 1 940 senger i utleiehytter og –leiligheter. Til sammen blir dette ca 4 800 senger. Private leiligheter og hytter som legges ut for utleie utgjør i tillegg ca 1 000 senger.

Totalt sett er det ca 5 700 fritidsboliger i Hol, dette tallet inkluderer ca 360 hytter bygget for utleie (inkludert campinghytter) og ca 380 seterhus/sel.

Kommersielle turistovernattinger i Hol

Det er beregnet i alt drøyt 726 000 overnattinger i kommersielle overnattingsbedrifter i Hol i 2006.

Tabell 5 Overnattinger i kommersielle virksomheter i Hol 2006

Hol	I alt	Nordmenn	Utlendinger
Hoteller	397 767	263 130	134 637
Turisthytter	31 500		
Hyttegrend og leilighetsanlegg	290 000		
Sum camping	7 467		
Totalt	726 334		

TØI rapport 893/2007

Hoteller og turisthytter (noen få, som ikke er med i hotellstatistikken) står for ca 59 prosent av overnattingene, mens hyttegrender/leilighetsanlegg står for til sammen 40 prosent. I underkant av 60 prosent av overnattingene i SSBs statistikk over hoteller og hyttegrender foretas i vintersesongen (perioden november – mai). Utlendinger står for ca 33 prosent av hotellovernattingene året under ett.

Samlet antall overnattinger

I tabellen nedenfor er det vist antallet beregnede overnattinger innen de ulike segmenter, og hvilke forutsetninger som er lagt til grunn for beregningene.

Tabell 6 Samlet antall turistovernattinger i Hol 2006

Overnattingsform	Beregningsgrunnlag/forutsetninger	Antall overnattinger
Sum kommersiell overnatting	SSB statistikk + egne beregninger for hyttegrender/leilighetsanlegg: 130 bruksdøgn per seng	726 500
Utleie av hytter som firmahytter	Antatt 400 enheter, 140 bruksdøgn, 6 personer per bruksdøgn	336 000
Utleie av private hytter og leiligheter ellers	Antatt 500 enheter, 70 bruksdøgn, 5 personer per døgn	175 000
Egenbruk private hytter/leiligheter	Basert på undersøkelse Hol 2002 (150 overnattinger per år, 4630 hytter/seterhus som brukes privat uten utleie)	695 000
Annen utleie (private hus og leiligheter)	Antatt 100 enheter, 3 uker utleie i året	10 000
Besøk hos slekt og venner	Anslag på 10 gjesteovernattinger per innbygger	45 000
Totalt		1987 500

TØI rapport 893/2007

Det totale antallet overnattinger foretatt av turister i Hol i 2006 er altså beregnet til nokså nær 2 millioner.

Turistrelatert omsetning i Hol

Losjioomsetning

Samlet losjioomsetning i Hol for 2006 er beregnet til ca 272 millioner kroner:

Tabell 7 Samlet omsetning losji i Hol 2006

	Beregningsgrunnlag/forutsetninger	Millioner kroner
Hoteller, fjellstuer etc	373 kr per overnatting (SSB hotellstatistikk)	148,3
Kommersielle leilighets- og hytteanlegg ("hyttegrender")	200 kr per overnatting, beregnet ut fra gjennomsnittspriser	58,0
Turisthytter utenom hotellstatistikken	Antatt 150 kr per overnatting	4,5
Camping (utenom hyttegrender)	Antatt 100 kr per overnatting	0,8
Utleie av hytter bygd for utleie (vesentlig firmahytter og annen åremålsleie)	Antatt 85 000 kr årlig leie for firmahytter, 50 000 for øvrige utleiehytter	59,0
Annen utleie av privateide hus og leiligheter	Antatt 300 utleieuker á 6000 kr	1,8
Total losjirelatert inntekt		272,4

TØI rapport 893/2007

Omsetning servering og annen omsetning utenom losji

Tallmaterialet er dels hentet fra oversikter Destinasjon Geilo har framskaffet, men hovedsakelig er materialet framkommet ved direkte kontakt til de enkelte

bedriftene. Omsetningen ved overnattingsbedriftene omfatter i hovedsak servering. Tallene kan for noen bedrifter også omfatte salg av ulike typer tjenester og aktiviteter, for eksempel utleie av lokaler, spa og fitnessfasiliteter, sykkelutleie, opplevelsesopplegg, etc.

Omservering knyttet til servering og annet er beregnet til å ca 204 millioner kroner i 2006.

Tabell 8 Omsetning innen servering og "annet" i Hol 2006. Eksklusive merverdiavgift

Kategori	Millioner kroner
De 6 største hotellene	138,5
11 øvrige bedrifter i hotellstatistikken	17,0
8 bedrifter ikke med i hotellstatistikken	11,5
Andre restauranter/kafeer og liknende	37,2
Sum	204,2

TØI rapport 893/2007

Det er viktig å være klar over at tallene også innbefatter salg av serveringstjenester til personer bosatt i kommunen. Det vil si både fastboende og personer som er midlertidig bosatte i forbindelse med sesongarbeid.

Omsetning i handelsnæringen (detaljhandel)

Total omsetning i detaljhandel (eksklusive merverdiavgift) er for 2006 beregnet til å utgjøre ca 484 millioner kroner. Turistenes forbruk i Hol innen detaljhandel er beregnet ut fra totalomsetning fratrukket beregnet forbruk for kommunens egne innbyggere. Vi finner dermed at tilreisende står for ca 267 millioner kroner av omsetningen i detaljhandelen i Hol i 2006. Herav ca 156 millioner i dagligvaresektoren, ca 48 millioner i bensin og service og 63 millioner til ulike typer av varer ellers. Tilreisende omfatter i denne sammenheng både turister (inkludert gjennomreisende og dagsbesøkende) og personer på arbeidsopphold (som ikke har permanent bopel i Hol).

Omsetning transport

Transporttjenestene omfatter her både buss og taxi. Lokale aktører i kjøring av turister til og fra kommunen er i hovedsak Geilo Turbusser og Fossgård bilruter.

Turistrelatert omsetning til sammen i turbuss- og taxinæring er anslått til 10 millioner kroner, basert på omsetningstall for 2003 og 2005, samt informasjonen Geilo taxi og busselskapene.

Omsetning knyttet til aktiviteter og opplevelser

Skiheisomsetningen i Hol utgjorde i kalenderåret 2006 i alt ca 49 millioner kroner, medregnet Hallingskarvet og Dagali, eksklusive merverdiavgift (kilde: Alpinanleggenes landsforening, Destinasjon Geilo, Geilo Skiheiser AS).

Netto omsetning i skiutleie, skiservice og skiskoler er på grunnlag av informasjonen fra Geilo Skiheiser AS og destinasjon Geilo beregnet til 17,5 millioner kroner.

Omsetning ved foretak som primært kommer inn under betegnelsen opplevelsesforetak, inkludert aktivitetssentre med fokus på hester, hadde en samlet netto omsetning på 9,8 millioner kroner i 2006.

Omsetning tilknyttet bruk av fritidsboliger

Dette omfatter utgifter til strøm, enkle vedlikeholdstjenester, brensel ikke kjøpt i detaljhandel, etc, samt faste utgifter (bygging, bomavgifter, brøyting, etc) kommer i tillegg. Samlet forbruk per hytte som ikke leies ut er stipulert til 8 000 kr per år. Med ca 4 630 fritidsboliger som grunnlag utgjør dette en samlet omsetning på 37 millioner kroner.

Vi regner her ikke med fritidsboliger som er rene utleieobjekter (hvor slike utgifter antas å ligge i leiesummen).

Samlet turistrelatert omsetning i Hol 2006

Til sammen utgjør det turistene legger igjen drøyt 600 millioner kroner. Dette er inkludert forbruket til dagsbesøkende, gjennomreisende og "gjestearbeidere". Det understrekes videre at lokalt faste eller midlertidig bosatte sitt forbruk av serveringstjenester, transport, aktiviteter etc er med i tallene.

Tabell 9 Total turistrelatert omsetning i Hol 2006. Eksklusive merverdiavgift.

	Millioner kroner
Total losjirelatert inntekt	272,4
Serveringsomsetning	204,2
Detaljhandel	266,7
Turistrelatert transport	10,0
Skiheisomsetning og ulike aktiviteter tilknyttet skianleggene	66,5
Andre aktiviteter/opplevelser	9,8
Annet forbruk knyttet til bruk av fritidsboliger	37,0
Totalt	866,6

TØI rapport 893/2007

Tallene inkluderer ikke verdien av salg av nye hytter/leiligheter eller utgifter til oppgradering av eksisterende hytter. Derimot er løpende utgifter ved bruk av private fritidsboliger (inkludert utgifter til enkelt vedlikehold, strøm, brøyting etc) inkludert.

Direkte og indirekte produksjonsvirkninger i Hol

Turistforbruket i Hol i 2006 er beregnet til 866,6 millioner kroner eksklusive merverdiavgift. For å finne produksjonsverdien av dette, må vi justere ned verdien av varehandelen fra omsetningsverdi til produksjonsverdi. Normalt (landsgjennomsnitt) regnes 30 prosent av detaljhandelsomsetningen som produksjonsverdi. 30 prosent av 266,7 mill. kroner er lik 80 mill. kr., følgelig er samlet turistrelatert direkte produksjonsverdi ca 680 millioner kroner.

Vi har anslått en produksjonsmultiplikator for Hol på 1,20, dermed blir de indirekte økonomiske produksjonsvirkningene ca 136 millioner kroner (20 % av 680). Total direkte pluss indirekte produksjonsverdi i Hol er følgelig anslått til 816 mill kroner.

Turistrelatert sysselsetting i Hol

Direkte og indirekte sysselsetting

Omfanget av arbeidsplasser som direkte skyldes turismen har vi beregnet ut fra SSBs sysselsettingsstatistikk. Denne gir antall sysselsatte per 4. kvartal 2005, ikke medregnet personer med bopel utenfor Norge. Vi regner inn sysselsettingen i hotell- og restaurantsektoren pluss en andel av sysselsettingen i varehandel, kulturell tjenesteyting/sport og transport. Direkte sysselsetting er ut fra dette beregnet til 690 personer.

Indirekte virkninger i form av produksjonsverdi er beregnet til 136 millioner kroner. Vi har stipulert en produksjonsverdi per indirekte sysselsatt på kr 1,2 mill. kr., gir dette 110 indirekte sysselsatte.

Samlet indirekte og direkte reiselivsrelatert sysselsetting innen Hol kommune (medregnet norske sysselsatte ikke bosatt i Hol) er beregnet til omlag 800 personer. Dette inkluderer ikke utenlandske sesongarbeidere, og kun i liten grad norske sesongarbeidere.

Bygg- og anleggssektoren er ikke medregnet i disse tallene. Denne sektoren står for 12,5 prosent av arbeidsplassene i kommunen, en stor del av dem sannsynligvis turismerelatert.

Det var i alt 2 214 personer i 2005 som hadde sitt arbeidssted i Hol, av disse 1 904 bosatt i kommunen og 310 bosatt i andre kommuner. Av disse var 116 bosatt i Hallingdal utenom Hol.

Sesongarbeid

Når det gjelder sesongarbeidskraft, har vi relativt få gode holdepunkter. Antallet sesongarbeidere utenfra er estimert til mellom 400 og 500 i Hemsedal, men dette stemmer ikke nødvendigvis for Hol.

Sesongarbeidskraft kommer stort sett utenfra, men det kan også være en del personer bosatt i Hol som har sesongbetont arbeid (vintersesong) i reiselivsnæringene.

Ekstern sesongarbeidskraft omfatter både nordmenn og utlendinger. Noe norsk sesongarbeidskraft kan være kommet med blant de 310 sysselsatte som ikke hadde bopel i Hol, men sannsynligvis var det få slike på registreringstidspunktet i statistikken (første halvdel av november 2005).

Siden statistikken er individbasert og registrerer kun hovedbeskjeftigelse, skjules sannsynligvis også en del sesongpreget sysselsetting av personer bosatt i Hol med annen hovedbeskjeftigelse ellers i året, for eksempel innen landbruk.

Fordeling på heltid og deltid

Reiselivet er tradisjonelt preget av sesongarbeid og deltidsarbeid. I Hol er andelen innen varehandel, hotell- og restaurant som jobber mindre enn halv uke (20 timer) om lag 28 prosent.

Deltidsarbeid er imidlertid utbredt også i andre viktige sektorer; landbruk (20 %), transport (19 %), offentlig sektor (23 %). Reiselivet skiller seg heller ikke i Hol dramatisk ut når det gjelder andelen sysselsatte med deltidsbeskjeftigelse.

Store økonomiske effekter av utbygging av fritidsboliger

Det er store verdier involvert i utbygging av fritidsboliger i de to kommunene. Den pågående og framtidige utbyggingen er spesielt i Hemsedal og i Geiloområdet basert på leiligheter og/eller store hytter i en konsentrert utbyggingsform (landsbykontekst). Spredt utbygging i nye felter eller i form av utvidelser av eksisterende felter forekommer i større grad i Hol enn i Hemsedal.

Data om priser på tomter og ferdige enheter er hentet fra salgsannonser og eiendomsprospekter utlagt på internett i 2007.

Hemsedal

I Hemsedal åpner kommuneplanen for 2006-20018 for utbygging av ca 10 000 nye senger, herav ca 9 000 i Trøim/Tuv-området og drøyt 1 000 i Grøndalen. Dette tilsvarer om lag 110 hytte- eller leilighetsenheter. I tillegg åpnes det for ca 250-300 nye hytter i andre eksisterende hytteområder, noe som vil tilsvare ca 25 enheter per år.

For boenheter ved Hemsedal Skisenter og i Grøndalen regner vi (nøkternt) med en gjennomsnittlig pris per kvadratmeter på 40 000 kr ved førstegangssalg (2007-priser). For hytter ellers i Hemsedal har vi regnet en gjennomsnittlig salgspris på 2,8 millioner kroner. I antatt salgsverdi gir dette 598 millioner kroner per år.

Antatt gjennomsnittlig tomtepris per boenhet ved Hemsedal Skisenter er 1 million kroner ekskl. vann, vei og kloakk. I de øvrige områder er antatt tomtepris (frittliggende hyttetomter) 900 000 kr eksklusive vann, vei og kloakk. Vi har videre antatt en fortjeneste på ca 20 % kroner per hytte i området ved Hemsedal Skisenter og ca 13 % i andre områder i Hemsedal.

Når det gjelder tomtsalg og fortjeneste, tilfaller dette hovedsaklig lokale aktører. Vi har videre stipulert at nær 80 prosent av arbeidskraften kommer utenfra og at disse i lønninger mottar halvparten av det lokale foretak får for arbeidet de er involvert i. Når det gjelder leveranser av byggevarer antar vi at 80 prosent leveres utenfra. De resterende 20 prosent gjelder lokale produsenter og salgssledd.

Ut fra disse forutsetningene samt kalkyler for material- og arbeidskostnader har vi beregnet fordeling av de årlige salgssinntektene (tabell 10).

Totalt finner vi under disse forutsetninger at 364 millioner av en samlet omsetning på 598 millioner kroner fordeler seg på lokale aktører (grunneiere, utbyggere, underleverandører og arbeidskraft) og på Hemsedal kommune (tilknytningsavgifter etc).

Tabell 10 Samlet inntektsdannelse i Hemsedal per år ved utbygging av fritidsboliger. Millioner kroner

	Samlet verdi	Lokal andel	Til utenbygds aktører
Tomtesalg	133	133	
Fortjeneste	119	119	
Merverdiavgift materialer/arbeid	69		69
Sum materialer	135	27	108
Sum arbeid	142	85	57
Sum	598	364	234

TØI rapport 893/2007

Hol

I Hol kommune er det generelt få tomter tilgjengelig for hyttebygging i forhold til etterspørselen. I kommuneplanen er det satt av en del framtidige hytteområder og utvidelser av eksisterende områder. En del av disse ligger langs Sudndalføret (Oddnakk, Holsåsen, Myrland, Strandavatnområdet). Det er videre noen små felt ved Ustaoset. En del nye felt er også avsatt i Dagaliområdet, spesielt rundt Dagali skisenter. Den største utbyggingen skjer imidlertid i Kikutområdet gjennom utviklingen av (blant annet) Geilo Fjellandsby. Her er det planlagt 3 600 nye senger i planperioden (2004-2012).

Det er vanskelig ut fra kommuneplanen å anslå hvor mange fritidsboliger som faktisk kan bygges, og hvor mye som er leiligheter og hvor mye som er hytter, men et rimelig anslag på antall nye fritidsboliger per år vil være ca 200 nye fritidsboliger i året i gjennomsnitt i perioden 2004-2012, herav 100 leiligheter og 100 hytter. I og med at det ikke er spesifisert antall hytter i hvert område i kommuneplanen er det vanskelig å si hvor mange hytter som vil kunne bli bygget i henholdsvis "dyre" områder og "billige" områder. Ut fra planene om utbygging i Kikutområdet og i Geiloområdet ellers har vi stipulert at 40 av 100 hytteenheter bygges her.

Vi anvender her en snittpris på 6,5 millioner kroner på disse hyttene. For hytter ellers i Hol kommune anvender vi en snittpris på 2,5 millioner kroner. For leiligheter anvender vi en snittpris på 3,7 millioner kroner.

I antatt salgsverdi gir dette 780 millioner kroner per år.

Når det gjelder tomtepriser, har vi for hytter anvendt en pris på 2 millioner kroner i gjennomsnitt i Geiloområdet, og 750 000 i andre områder i kommunen (eksklusive vann, vei og strøm). Vi har videre stipulert at utbyggerne i snitt kalkulerer inn en tomtekostnad på 3,2 millioner kroner per fire leiligheter.

Vi har videre antatt en prosjektfortjeneste på 20 prosent på hytter i Geiloområdet, 14 prosent på hytter ellers i kommunen og 25 prosent på leiligheter (som vesentlig bygges i Geiloområdet).

En god del av utbyggingen skjer i regi av større aktører basert utenfor kommunen, likeledes går store deler av fortjenesten ved tomtsalg til utenbygds grunneiere som tidligere har kjøpt arealer av lokale grunneiere. Når det gjelder materialer og arbeidskraft, er det som i Hemsedal slik at det er et stort innslag av utenbygds underleveranser og utenbygds arbeidskraft.

På grunn av utilstrekkelige data om fordeling av aktivitet og leveranser på lokale og eksterne aktører, må presentere tall for inntektsskaping i Hol som regneeksempler, hvor vi legger følgende antakelser/forutsetninger til grunn:

- 75 prosent av byggevirksomheten i Geiloområdet skjer i regi av utenbygds foretak (basert utenfor kommunen), mens 75 prosent av byggevirksomheten ellers i kommunen skjer i regi av lokale foretak
- 50 prosent av byggearealene i Geiloområdet eies av aktører utenfra (tidligere oppkjøp)
- 80 prosent av arbeidskraften kommer utenfra og at disse mottar halvparten av det lokale foretak får for sin halvdel av utbyggingsprosjektene
- Også utenbygds foretak anvender 20 prosent lokal arbeidskraft,
- Når det gjelder leveranser av byggevarer antar vi at 80 prosent leveres utenfra.

Ut fra disse forutsetningene samt kalkyler for material- og arbeidskostnader har vi i beregnet følgende fordeling av de årlige salgsinntektene:

Tabell 11 Samlet inntektsdannelse i Hol per år ved utbygging av fritidsboliger. Millioner kroner

	Samlet verdi	Lokal andel	Til utenbygds aktører
Tomtesalg	205	125	80
Fortjeneste	164	51	113
Merverdiavgift materialer/arbeid	82		82
Sum materialer	145	29	116
Sum arbeid	184	51	133
Sum	780	256	524

TØI rapport 893/2007

Totalt finner vi under disse forutsetninger at 256 millioner av en samlet omsetning på 780 millioner kroner fordeler seg på lokale aktører (grunneiere, utbyggere, underleverandører og arbeidskraft) og på Hol kommune (tilknytningsavgifter etc).